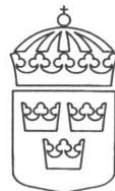

Riksdagens protokoll

1993/94:12

Torsdagen den 21 oktober

Kl. 14.30 – 15.24

Protokoll
1993/94:12

1 § Justering av protokoll

*Muntliga frågor
till regeringen*

Justerades protokollet för den 15 oktober.

2 § Anmälan om ny ersättare för statsråd

Talmannen anmälde att *Sören Norrby* (fp) skulle tjänstgöra som ersättare för socialminister *Bengt Westerberg* (fp), varigenom motsvarande uppdrag för *Carl B Hamilton* upphört.

3 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1993/94:25 till finansutskottet

4 § Muntliga frågor till regeringen

Anf. 1 TALMANNEN:

Det blir nu tid för muntliga frågor till regeringen. Vi hälsar statsminister *Carl Bildt*, miljöminister *Olof Johansson*, jordbruksminister *Karl Erik Ols-son*, statsrådet *Alf Svensson* och statsrådet *Bo Lundgren* välkomna.

Statsministern besvarar övergripande allmänpolitiska frågor. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Stödet till Sydafrika

Anf. 2 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsministern om stödet till Sydafrika.

Vi närmar oss nu alltmer den dag då det sydafrikanska folket skall gå till val. Jag skulle vilja fråga statsministern varför regeringen ännu inte har tagit

ställning till det fortsatta stödet till ANC. Jag tycker att det är angeläget att det förslag som SIDA har lagt fram i den här saken snarast blir behandlat av regeringen och att det blir ett positivt ställningstagande till förslaget.

Anf. 3 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag tackar Hans Göran Franck för frågan. Som Hans Göran Franck känner till är denna fråga föremål för diskussion. Det är diskussioner som förs både med företrädare för ANC och med företrädare för oppositionen här i riksdagen. Vi är angelägna om en bred parlamentarisk förankring.

Sverige har som bekant under mycket lång tid stött arbetet för en övergång till demokrati och frihet för alla, för lika rättigheter i Sydafrika. Vi ser nu att detta blir möjligt med den övergångsregering som inom kort kommer att installeras, i och med valen till den konstituerande församlingen. Därmed övergår Sydafrika till att bli en demokrati bland andra demokratier. Svenskt stöd kan då gälla demokratin och utvecklingen av detta land, men självfallet inte enstaka politiska partier, vilket det vara månne.

Här måste alltså ske en förändring av stödet. Det är tidpunkten och formerna för detta som vi nu diskuterar. Att förändringen måste ske och att vi inte kan ge stöd till politiska partier är något vi har diskuterat med ANC sedan lång tid tillbaka. Det är i dessa delar inte kontroversiellt.

Anf. 4 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Jag skulle verkligen vilja veta när regeringen kommer att fatta ett beslut och om regeringen anser att det finns något hinder för att ge stöd åt den allmänna demokratiska verksamhet som ANC bedriver i Sydafrika. Den är mycket viktig för att säkra demokratin.

Anf. 5 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Vi är självfallet beredda att ge stöd till allmän demokratisk verksamhet samt till ekonomisk och social utveckling i Sydafrika även sedan Sydafrika har blivit en demokrati, Hans Göran Franck. Det tycker jag närmast är en självklarhet. Däremot kan inte detta stöd vara exklusivt för en politisk gruppering eller ett politiskt parti, utan stödet måste rimligen få en bredare inriktning.

På frågan om när vi är beredda att fatta beslut vill jag svara att vi är beredda att fatta beslut nu. Men, som jag sade, vi eftersträvar en bred enighet kring de här känsliga avvägningarna. Det är därför vi har en diskussion inom ramen för Utrikesnämnden och även med företrädare för oppositionen. Den dialogen är ännu inte avslutad.

Skriften Förnyelsen av Sverige

Anf. 6 JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Regeringen har gett ut en officiell redovisning av vad som skett under dess två första riksdagsår. Förnyelsen av Sverige hette den boken. Tyvärr är den fylld av grova sakfel och vilseledande information.

Jag tvingas konstatera att det avsnitt som är mest bemängt med felaktighe-

ter och vilseledande skrivningar är det avsnitt som statsministern egenhändigt har undertecknat. Jag vill därför fråga Carl Bildt: Vad tänker regeringen göra för att dementera och rätta till dessa felaktigheter?

Prot. 1993/94:12
21 oktober 1993

*Muntliga frågor
till regeringen*

Anf. 7 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag har noterat att Jan Bergqvist i den offentliga debatten har försökt att dra i gång en stor debatt om detta. Man kan ha delade meningar om vad som är felaktighet eller inte. Vi har litet olika värderingar av regeringens insatser och av värdet av den inriktning som regeringen har gett politiken.

Om Jan Bergqvist anser att de av honom påstådda felaktigheterna är av grov natur är jag självfallet beredd att åtgärda dem genom att så snart som möjligt ge ut en helt ny upplaga av denna skrift.

Anf. 8 JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Den här skriften har också spritts till skolor, tidningsredaktioner och allmänheten. Alla har inte kunnat ta del av den tidningskritik som förekommit. Det finns konkreta sakfel i Carl Bildts avsnitt när det gäller företagskonkurser och BNP-utveckling. Det går att visa på punkt efter punkt att det är felaktigheter som bör rättas till.

Anledningen till att jag är upprörd över hur man missbrukar statens information är att detta inte är något enstaka exempel. Nu har det kommit en ny skrift som heter Att renovera en förfallen kriminalpolitik. Att kalla detta för en valbroschyr vore fel mot valbroschyerna. Men det är ett oerhört missbruk av statens objektiva information som sker. Här finns också grova fel, som behöver rättas till. Vad tänker statsministern göra för att få ordning på detta?

Anf. 9 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag tror att jag svarade på frågan första gången.

Självfallet finns det i en skrift som sådan siffror som kan diskuteras, t.ex. om konkursutvecklingen. Det är alldeles självklart att de siffrorna också blir något föråldrade med tiden. Utvecklingen medför att gamla siffror blir gamla. I det här fallet kan man ha delade värderingar om hur de ser ut.

Jag är, som jag sade till Jan Bergqvist, beredd att medverka till att en ny upplaga ges ut, och att den sprids till samma kretsar som har fått den tidigare upplagan. Det tycker jag ingår i den naturliga informationsskyldighet som en regering har om inriktningen av sin politik. Jan Bergqvists önskemål är noterat, och det kommer att verkställas.

Beskattningen av aktier och pensionssparande

Anf. 10 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Jag har en fråga till skatteministern med anledning av det förslag som har lagts fram beträffande förändringen av aktiebeskattningen. Förslaget innebär att skillnaden mellan direktägda aktier och aktier i fonder och pensionsförsäkringar blir ganska liten.

Jag undrar vilken skatteministerns bedömning är. Priset för att spara i pensionsförsäkring och ha sitt kapital låst är ganska högt. Vilken är skatteministerns kommentar?

Anf. 11 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Förslaget om förändringar vad gäller ägarbeskattningen i bolag är föranlett av en önskan att ordna en kapitalförsörjning som det svenska näringslivet behöver för att kunna bygga ut nya viktiga jobb. Det är motivet. Förslaget har ett överordnat syfte. Det leder till att den skillnad till pensionssparandets förmåner som i dag finns minskar. Men det finns fortfarande en förmån med pensionssparandet.

Det är klart att vi inte avstår från att lägga fram förslag som förbättrar förutsättningarna att öka antalet nya jobb för att vi får en mindre skillnad i det här avseendet. Pensionssparandet är avdragsgillt inom de ramar som finns. De nya regler som har införts, och som kommer att gälla från årsskiftet, innebär att det är fullt möjligt att, exempelvis med den schabloniserade avkastningsskatt som finns vad gäller direktägarande av aktier, inom ramen för detta sparande göra omplaceringar utan skattekonsekvenser, vilket i sig är intressant. Det finns alltså fortfarande många förmåner, som motiveras med att det är ett långsiktigt bundet sparande inför pensioneringen.

Kärnkraftsavgiften

Anf. 12 ROLAND LÉBEN (kds):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöministern som rör den s.k. finansieringslagen, som reglerar uppbyggnad av resurser för kärnkraftens avveckling och avfallsbevaring m.m.

Sedan lagen trädde i kraft 1982 har avgiften på kärnkraftsproducerad el höjts en gång. Det skedde 1984. Sedan 1987 har statens egen oberoende expertis och myndigheter i de här frågorna, SKN och sedan i följd SKI, varje år föreslagit en höjning av avgiften efter grundliga beräkningar och överväganden. Samtliga dessa propåer har avslagits av de berörda regeringarna. Konsumentpriserna och byggnadspriserna har under samma tid ökat med 106 %, medan kärnkraftsavgiften höjts med 12 %.

SKI kommer även i år att föreslå en höjning, denna gång en större höjning än tidigare. Jag vill fråga: Är statsrådet Olof Johansson beredd att nu tillbakavisa kärnkraftsproducenternas önskemål om en oförändrad avgift och följa SKI:s rekommendationer?

Anf. 13 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Den här frågan är inte färdigberedd. Framställningen från SKI som kommer årligen har inte inkommit till regeringskansliet, men vi har berett oss på att ta upp frågan i hela dess vidd genom den finansieringsutredning som regeringen har tillsatt och som nu verkar. Utredningen är ombedd att komma med ett delförslag i just den fråga som nämns här. Det har funnits starkt motstående uppgifter om tillförlitligheten i de kalkyler som tidigare

har gjorts. Jag har ingen anledning att motsäga de uppgifter som nu nämndes.

Så här har vi hanterat frågan. Det är viktigt att det blir ett direkt avgörande den här gången, eftersom vi nu kommer att ha underlag från såväl myndigheten som den utredning vi har tillsatt om finansieringsförhållandena i stort för kärnkraftens avveckling och för avfallshantering.

Prot. 1993/94:12
21 oktober 1993

*Muntliga frågor
till regeringen*

Renslakterierna

Anf. 14 STINA ELIASSON (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga om renslakterierna till jordbruksministern. Tidigare har samerna, genom den anordning man har haft, skött renslakten på ett alldeles utomordentligt sätt. Veterinärbesiktningen har varit utomordentlig och noggrann. Nu har det kommit en ny bestämmelse, som gör möjligheten att slakta renar både dyrare och krångligare. Varför gör man så?

Anf. 15 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Att vi höjer standarden på renslakterierna beror framför allt på att vi närmar oss EG och att vi skall ha möjlighet att i framtiden exportera renköttet. Det är ganska angeläget att detta exklusiva kött kan finnas med på en marknad där det kan köpas till rätt pris och inte, som fallet är i dag, så att säga kan ätas upp till alltför låga priser på en lokal marknad. Jag tror därför att det är bra att vi höjer kravnivån. Det finns också ett stöd från samhället för att bygga upp slakterierna. Om det skulle vara onödigt krångligt är jag beredd att undersöka saken. Jag tycker inte att man skall göra saker krångligare än de behöver vara.

Utvisningen av ryska judar

Anf. 16 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag läste i gårdagens Dagen att statsrådet Alf Svensson riktade kritik mot Utlänningsnämndens beslut att utvisa ryska judar. Om jag förstod artikeln rätt riktade Svensson kritik i egenskap av minister ansvarig för mänskliga rättigheter.

Min fråga är: Avser statsrådet Alf Svensson vidta några åtgärder i regeringen med anledning av utvisning av ryska judar?

Anf. 17 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Fru talman! Det som Georg Andersson sade är helt rätt. Jag fick frågan av en redaktör på tidningen Dagen om vad jag ansåg om det faktum att ryska judar utvisas från Sverige, medan man i en lång rad andra länder, jag tror i samtliga övriga länder, låter de ryska judarna stanna kvar. Man anser nämligen att det för närvarande finns latent oroligheter i Ryssland, och det är svårt att överblicka framtiden där. Jag sade till reportern att det här naturligtvis egentligen inte är min fråga, eftersom den ligger under minister Frig-

gebos domvärjo. Min personliga uppfattning menar jag att jag har rätt att ge till känna. Jag hade helst sett att man hade dröjt med utvisningen av den lilla gruppen det handlar om.

Jag menar att det skulle te sig mycket svårt för oss om någonting inom den närmaste tiden inträffar i det forna Sovjetunionen som innebär att antisemitismen blommar upp än mer än på det sätt vi för närvarande ser den existera. Det är självklart att jag för resonemang med mina kolleger i den här frågan.

Anf. 18 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Nu är det i och för sig den konstitutionella aspekten som jag i första hand är ute efter. Eftersom Alf Svensson är ansvarig för frågor om mänskliga rättigheter och riktar kritik mot de myndigheter som har att handlägga dessa frågor, utgår man ifrån att det är regeringens avsikt att göra förändringar i politiken. Men om jag förstod svaret här rätt, är det inte regeringens avsikt att vidta några åtgärder. Är det rätt uppfattat?

Anf. 19 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Fru talman! Det här är inget regeringsärende, som Georg Andersson väl vet. Men det vore förfärligt om jag som ansvarig minister för frågor om mänskliga fri- och rättigheter inte skulle våga uttrycka en personlig uppfattning i ärendet.

Försäljningen av statlig egendom

Anf. 20 DAN ERIKSSON i Stockholm (nyd):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern. Av finansministern fick vi i går veta att statsskulden icke skall betalas tillbaka. Det vore ganska dumt. Vore det inte ganska bra att betala av statsskulden med de pengar som vi får in när vi säljer ut statlig egendom?

Anf. 21 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! När vi vidtar försäljning av statlig egendom har det varit en diskussion om vad pengarna skall användas till. Där kan man säga att det har funnits två skolor i den offentliga debatten: den ena har varit att vi i stort sett skall använda pengarna till investeringar i infrastruktur, vägar och järnvägar, den andra att vi skall använda dem för att klara av statsskulden. Att klara av statsskulden i det läge som vi nu befinner oss i innebär inte direkt att betala av den, dess värre. Jag skulle önska att så var fallet.

Vi är nu inne i ett skede där vi minskar underskottet i statsbudgeten för att dämpa ökningstakten i den totala statliga skuldbelastningen.

Det är självklart att de åtgärder som vi vidtar för att privatisera och sälja ut i första hand är motiverade av att vi vill att de företag som är aktuella skall fungera bättre på marknaden, i andra hand av att de medel som vi får till vårt förfogande kan användas dels till infrastrukturinvesteringar, dels också till att mildra den oroväckande utveckling som vi har av statsskulden.

Anf. 22 LENNART FREMLING (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till skatteministern angående tjänstebilsbeskattningen. Har regeringen helt givit upp försöken att skapa en rimlig modell, som innebär att marginalkostnaden för den enskilde resenären inte blir noll? Ur miljösynpunkt är det här ett bekymmer, eftersom biltrafiken stimuleras på bekostnad av andra trafikslag.

Kommer regeringen alltså att göra något för att den inom trafikpolitiken accepterade marginalkostnadsprincipen skall tillämpas?

Anf. 23 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Regeringen kommer, vilket framgår av det förslag som har lämnats till lagrådsremiss, att studera möjligheterna att göra ytterligare saker inom ramen för ett oförändrat uttag för skatten och med hänsyn tagen till att inte i alltför stor omfattning skapa administrativa svårigheter för dem som skall lämna uppgifter och för dem som skall kontrollera.

Det finns problem i dagens tjänstebilsbeskattning. Den innebär i realiteten att om man har en tjänstebil skall man köra litet i tjänsten och mycket privat. Omvänt: Man är mindre intresserad av tjänstebil, som ofta i sig är miljövänligare än många privatbilar, nyare och bättre ur miljösynpunkt. Om man kör mycket i tjänsten och litet privat, får man en väldigt hög beskattning. Därför har vi föreslagit en del jämkningar som underlättar för den som har en tjänstebil i ordets egentliga bemärkelse.

Årets nobelpristagare i ekonomi

Anf. 24 WIDAR ANDERSSON (s):

Fru talman! Statsminister Bildt höll den 13 oktober ett stort ideologiskt anförande inför Föreningen Svensk handel. Rubriken var Det liberala systemskiftet. Det systemskiftet kan vi återkomma till i en interpellationsdebatt senare.

Min fråga nu gäller statsministerns kommentar kring nobelpristagaren professor Norths budskap. Statsministern väljer tyvärr att läsa nobelpristagaren som en viss berömd underjording sägs läsa Bibeln.

Kärnan i Norths budskap är ju – om jag starkt sammanfattar hans bok Västerlandets uppgång – att kapitalismen behöver två saker, inte bara en. Den behöver kapitalister som är beredda att investera och som ser vinstmöjligheter. Inget att säga om det. Men kapitalismen behöver också motstånd, lagar och regleringar, dvs. med andra ord en stark stat, en stat som beställer, som sätter ramar, som är principiell, som är någorlunda förutsägbar och som garanterar en stark infrastruktur för alla medborgare, alla landsdelar, alla företag. Det är alltså detta som är kärnan i budskapet.

Min fråga är då: Varför väljer statsministern att glömma bort Norths budskap om den starka staten och bara rikta in sig på marknad, äganderätt och näringsfrihet?

Anf. 25 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag tackar Widar Andersson för frågan och jag hoppas att vi får möjlighet att återkomma i den form som gör det möjligt att diskutera den något vidare – Widar Andersson har framställt en interpellation till mig om detta.

Jag vill i allt väsentligt instämma i den beskrivning som Widar Andersson ger. Den fanns också med i mitt anförande, har jag för mig. Douglas Norths teser är värda att uppmärksamma. Han säger att den ekonomiska utvecklingen i västerlandet blev möjlig när man fick institutioner som garanterade äganderätten. Då blev det möjligt för människor, familjer och företag att agera på ett sätt som gjorde att det gick bra för dem och också för samhället. Det är självklart att dessa institutioner till stor del garanterades av staten, den starka, men begränsade, liberala staten.

Äganderätten är icke möjlig utan en lagstiftning, och denna lagstiftning är inte möjlig utan en stat, framför allt den typ av demokratisk rättsstat som jag förordar. Detta är viktigt och ett ideologiskt stöd för de principer som jag ofta företräder i mina olika anföranden. Utan en stat som är stark, men begränsad, som garanterar äganderätt och rättvisa kommer vi aldrig att få ekonomisk och social utveckling i de länder som nu befinner sig på marschen från ett system, där staten tidigare bestämde allt och där avskaffandet av ägandet var upphöjt till ideologisk princip.

Anf. 26 WIDAR ANDERSSON (s):

Fru talman! Staten skall förvisso vara stark, men jag finner det oroväckande att statsministern så starkt betonar marknaden. I sitt anförande talade statsministern triumferande om de kilometerlånga kiosker som finns i Moskva. Det stora problemet där är ju det totala förfallet i staten. Dessa kiosker av spirande kapitalism, vad betyder de när staten förfaller?

Anf. 27 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Det är en fråga som många ställer sig. Nu har vi kommit ut på de djupa ideologiska vattnen. I alla dessa samhällen där staten skulle sköta allting avskaffade man rätten till ägande och marknadsekonomi. Man styrde och reglerade alla människors liv. Men vi kunde se hur allting förföll. Det var inte bara staten som förföll i det f.d. Sovjetunionen – allt förföll. I många fall befinner sig nu samhällena materiellt och moraliskt i ett utomordentligt eländigt tillstånd.

Det som Douglas North lär oss är att förutsättningen för att dessa samhällen skall kunna häva sig upp ur sin materiella och moraliska misär är att en stat etablerar institutioner och regler för individerna. Och bland den allra viktigaste av dessa regler är rätten till privat ägande. Utan rätt till privat ägande finns inga möjligheter till handel, och utan handel finns inga möjligheter till välfärdsutveckling.

Anf. 28 BENGT DALSTRÖM (nyd):

Fru talman! För ett år sedan, hösten 1992, tillsattes en särskild kommitté under ledning av Jan Wallander. Denna kommitté skulle analysera orsakerna till bankkrisen, tillsynen och hur regelverket för bankerna hade fungerat respektive inte fungerat.

Enligt kommittédirektiven skulle kommittén avlägga sin rapport 1994, men dessförinnan skulle den i delrapporter redovisa resultatet av arbetet. Vi har ännu inte sett till några delrapporter. Kan statsrådet Lundgren kommentera situationen, och när kan vi förvänta oss ett utkast till delrapport?

Anf. 29 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Såvitt jag förstår kommer en delrapport att lämnas redan under denna höst. Men jag vet inte den exakta tidsplanen. Jan Wallanders utredning syftar just till att ge ett bredare och djupare underlag för att man skall kunna bedöma vad som egentligen inträffade. Särskild vikt skall läggas vid hur tillsynen fungerade under den andra hälften av 80-talet, då de ekonomiska problem som vi i dag upplever i stor utsträckning grundlades. Annars vet vi ganska väl hur krisen uppstod. Det var bristen på tillräckligt stark ekonomisk politik när den nödvändiga avregleringen av kreditmarknaden genomfördes och de höga marginalskatterna som bidrog till spekulationsekonomin, som vi lider av, inte bara när det gäller bankerna utan också när det gäller hela ekonomin. Just detta kommer naturligtvis med större tyngd att kunna redovisas av Jan Wallander, med den tidsplan som är fastlagd.

Öresundsbron

Anf. 30 NILS T SVENSSON (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsministern om Öresundsbron. Det har på senare tid kommit olika besked från olika ministrar om när regeringen är redo att besluta i frågan. Vi är nu många som är otåliga och väntar på beslutet, så att bron kan börja byggas – jag förutsätter att statsministern har kvar sin uppfattning om att det behövs en bro.

Anf. 31 Statsminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag tror inte att det har kommit olika besked när det gäller tidpunkten för regeringens prövning. Men det har kommit litet olika besked – vilket jag beklagar, men som jag inte har möjlighet att påverka – om tidpunkten när Vattendomstolen skall avge sitt yttrande. Jag tror att det är Vattendomstolen som är den sista remissinstans som skall inkomma med ett yttrande. Vattendomstolen har en mycket specifik roll, eftersom den har att pröva enligt vattenlagen. Enligt de besked som jag och – som jag har kontrollerat – miljöministern har fått kommer Vattendomstolen med sitt yttrande den 15 november. Det ger möjlighet för regeringen att göra sin prövning, och den skall regeringen göra inom den tidsplan som vi här i kammaren tidigare har talat om, inom den tidsplan som finns i avtalet med Danmark

och inom den tidsplan som man har kommit överens med den danska regeringen om. Här föreligger inga oklarheter.

Fastighetsbeskattningen

Anf. 32 KARIN STARRIN (c):

Fru talman! Jag har en fråga till skatteministern. Under 1994 kommer en allmän fastighetstaxering att genomföras för hyreshus. De provvärderingar som nu har genomförts visar att fastighetsskatterna kommer att höjas kraftigt. Skall man ta ut de höjda fastighetsskatterna på höjda hyror, kommer det att bli jobbigt för många hyresgäster. Min fråga är då: Är skatteministern beredd att begränsa dessa effekter?

Anf. 33 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Vi är medvetna om vad fastighetstaxeringen nästa år i stort kommer att leda till. Vi håller därför på att skaffa oss en detaljerad bild av hur detta kommer att slå i olika regioner, för olika årgångar och vilka de totala skattemässiga effekterna blir. En del av årgångarna är faktiskt befriade från fastighetsskatt eller betalar halv fastighetsskatt.

Självfallet ingår i denna bedömning också frågan om vi skall vidta några särskilda åtgärder. Om så behövs, kommer vi att redovisa sådana för riksdagen i rimlig tid.

Skogsavverkningen på Njakafjäll

Anf. 34 INGE CARLSSON (s):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till miljöministern. Ungdomens miljöriksdag hölls i Stockholm, samtidigt som man började att avverka urskogen i Njakafjäll. Området har av ett internationellt nätverk utsetts som ett av tio världsunika skogsområden som man vill bevara till eftervärlden.

Det är inte underligt att de här ungdomarna blir upprörda. Dessutom avverkas skogen med hjälp av AMS-pengar. Därtill kommer att regeringen förra veckan presenterade en strategi för att bevara den biologiska mångfalden. I våras antogs också en ny skogsvårdslagstiftning, där miljömål och produktionsmål skulle jämföras. Det är vackra ord, Olof Johansson, men det skapar inte ett hållbart Sverige, där ursprungliga områden med en mångfald av växter och djur bevaras. Det börjar bli dags för regeringen att leva upp till allt tjugigtal om miljövärd och bevarandearbete. Vad tänker miljöministern och regeringen göra för att rädda urskogen på Njakafjäll?

Anf. 35 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Som frågeställaren vet har inte regeringen något direktkommando över utvecklingen i ett sådant här ärende. Det måste man i så fall skapa sig, vilket tar tid.

Bakgrunden till att denna fråga inte har varit ett regeringsärende – låt mig säga detta med tydlighet så att inga missförstånd uppstår – är att Naturvårds-

verket har gjort en prioritering som innebär att man delar in bevarandevärda områden i olika klasser. I det här fallet har man t.ex. prioriterat Blaikfjället framför Njakafjäll, vilket är Naturvårdsverkets uppgift inom ramen för de anslag som riksdag och regering ställer till förfogande. Man har dessutom sagt att man inte har råd att bevara båda. Jag har för det första bett mina medarbetare att ta kontakt med Naturvårdsverket för att utan några pekpinar – det vore ministerstyre – efterhöra grundvalen för deras ställningstagande, och för det andra skall de efterhöra möjligheten till omprioritering mellan i första hand Blaikfjället, som skulle kosta en del att lösa in, och i andra hand Njakafjäll. Något ytterligare har regeringen hittills inte kunnat göra.

Roma sockerbruk

Anf. 36 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Jag har en fråga till jordbruksministern. Det gäller Roma sockerbruk på Gotland.

Vi har ju en ekologisk livsmedelsdag här i riksdagen i dag. Där togs denna fråga upp. Det produceras inget socker i Sverige eller Europa som är ekologiskt odlat. Jag tycker att det skulle vara en otroligt bra affärsidé. Vi vet nu att det är ett danskt företag som äger Roma sockerbruk.

Min fråga till jordbruksministern är: Kan jordbruksministern tänka sig att tillsätta en arbetsgrupp som tar kontakt med det danska företaget för att försöka marknadsföra denna utmärkta idé, att på Gotland skapa Europas enda ekologiska sockerbruk?

Anf. 37 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Vi har ganska goda kontakter med Danisco, dvs. ägaren till Svenska sockerbolaget som äger Roma sockerbruk. Ett första önskemål är att detta sockerbruk skall kunna drivas ytterligare något år efter 1995. Detta har man från ägarens sida sagt ja till. Emellertid är sockerbruket väldigt litet jämfört med dagens normalstorlek. Men det är i alla fall angeläget att sträva efter att behålla sockerbetsodlingen på Gotland.

När det gäller frågan om ekologiskt socker är detta snarast en marknadsfråga. Om det finns en efterfrågan på detta socker, skulle man säkert kunna tänka sig att producera detta. Det finns i dagsläget en begränsad efterfrågan, men den kräver troligen inte ett helt sockerbruk. Hur det kommer att se ut i framtiden vågar jag för närvarande inte ha någon uppfattning om.

Anf. 38 TALMANNEN:

Frågestunden är härmed avslutad. Vi tackar statsministern, miljöministern, jordbruksministern och statsråden Alf Svensson och Bo Lundgren.

5 § Information från regeringen om aktuella nordiska samarbetsfrågor

Anf. 39 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! De nya förutsättningar som förändringar i vår omvärld skapar är en utmaning för det nordiska samarbetet.

Utvecklingen i Europa, särskilt den europeiska integrationsprocessen, var utgångspunkten för det initiativ till att reformera det nordiska samarbetet som statsministrarna tog vid sitt möte i Mariehamn i november 1991. Syftet med detta reformarbete är att finna former för ett stärkt och vitaliserat samarbete inom en europeisk ram.

Samarbetet stärks på områden som är av genuint gemensamt intresse. Vidare utvidgas det politiska samarbetet om europeiska och regionala samarbetsfrågor för att underlätta ländernas deltagande i EES- och EG-samarbetet.

Regeringssamarbetet i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor utvecklas, bl.a. genom tätare möten mellan utrikesministrarna. En debatt i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor är ett nytt inslag i Nordiska rådets höstsessioner. Det innebär att den svenska utrikesministern vid den förestående sessionen i Mariehamn i november kommer att lämna en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse.

EES-avtalet innehåller en nordisk klausul som säger att avtalet inte innebär något hinder för det nordiska samarbetet, så länge det inte försvagar tillämpningen av EES-avtalet. De nordiska statsministrarna har uttalat att ett förhandlingsmål i nu pågående förhandlingar om utvidgning av EG:s medlemskrets är en liknande nordisk klausul i EG-fördraget.

Många av de nuvarande avtalen mellan de nordiska länderna innebär att större åtaganden görs gentemot nordiska stater än gentemot EES-länderna, exempelvis arbetsmarknads- och trygghetsöverenskommelserna. Genom den nordiska klausulen i EES-avtalet och den eftersträfvade klausulen i fördraget om EG-medlemskap skapar vi möjligheter till fortsatt nordiskt samarbete inom en vidare europeisk ram.

Det nordiska samarbetet skall enligt de nya riktlinjerna koncentreras till de genuint gemensamma nordiska frågorna. De nordiska resurserna är begränsade. Vi skall därför inte belasta det nordiska samarbetet med sådant som kan skötas bättre i andra politiska sammanhang. När vi tar initiativ till nya nordiska samarbetsprojekt bör vi ordentligt pröva om de verkligen mest är lämpade för nordiskt samarbete eller snarare hör hemma på det nationella planet eller i något annat internationellt organ.

För att anpassa samarbetsorganisationen till de nya målsättningarna koncentreras resurserna inom Nordiska ministerrådet till sju prioriterade sättningsområden: kultur, forskning och utbildning, miljö, medborgarnas rättigheter, ekonomi, fiske och juridiska frågor.

Särskild vikt läggs vid en väsentlig satsning på kultur-, utbildnings- och forskningsområdena. Även samarbetet på miljöområdet och samarbetet med Baltikum ges fortsatt hög prioritet.

De nordiska miljöministrarna har tagit upp en diskussion om en nordisk strategi på miljöområdet. En viktig punkt i strategin bör vara gemensamma

nordiska miljöskatter och -avgifter. Genom samordnade insatser kan vi nå större genomslagskraft.

Förnyelsearbetet har även inriktats på att rationalisera Nordiska minister rådets organisation. Antalet ämbetsmannakommittéer har därför begränsats, och ministerrådets sekretariat har omorganiserats, och kostnaderna för det har minskats.

En översyn har också gjorts av regelverken för det nordiska samarbetet. Regeringen förelade riksdagen tidigare i år förslag om ändring i den nordiska samarbetsöverenskommelsen, Helsingforsavtalet. De nya bestämmelserna i avtalet träder efter godkännandeprocéduren i de nordiska länderna i kraft senare i höst.

Betydande omprioriteringar föreslås inom den gällande budgetramen på 650 miljoner danska kronor i det budgetförslag som Nordiska ministerrådet lagt fram inför Nordiska rådets session i november.

Ministerrådets budgetplanering utgår från att budgeten skall vara reellt sett oförändrad. I det budgetförslag som samlarbetsministrarna i augusti överlämnade till Nordiska rådet ökas anslagen till kultur- och utbildningsområdet med 60 miljoner danska kronor. Detta finansieras genom besparingar på de flesta andra områden.

Ökningen, som främst tillförs det allmänskulturella området, medger nya insatser bl.a. för språksamarbetet och det folkliga kultursamarbetet. Vidare planeras ett särskilt insatsprogram för barn och ungdom.

För att bl.a. tillmötesgå sådana synpunkter som under budgetarbetets gång framförts från Nordiska rådets organ har samlarbetsministrarna även beslutat att disponera det överskott i verksamheten på drygt 31 miljoner danska kronor som uppkom år 1992. Det är ett tillägg till vad som ryms inom den ordinarie budgetramen. Ministerrådet är inställt på att anslå överskottet till bl.a. Baltikumsamarbete, Nordiska industrifonden, arbetsmarknads- och arbetsmiljösamarbete samt regionalpolitiskt samarbete.

Som jag nämnde är budgetförslaget nu överlämnat till Nordiska rådet för behandling och ställningstagande vid sessionen i november.

Därefter är det ministerrådets uppgift att fastställa den slutliga budgeten. Med det ökade budgetinflytande som nu Nordiska rådet fått genom ändringen i Helsingforsavtalet krävs det synnerliga skäl för att ministerrådet skall avvika från vad rådet föreslår.

Sverige har under innevarande verksamhetsår, fram till Nordiska rådets session i Stockholm i mars 1994, ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Därmed har vi ett huvudansvar för att genomföra förnyelsen av det nordiska samarbetet och driva verksamheten i övrigt framåt.

En av de viktigaste uppgifterna under ordförandeperioden är att hålla nära kontakt med de övriga nordiska länder, Finland och Norge, som förhandlar om medlemskap i EG. I det syftet hade statsministrarna och de för EG-förhandlingarna ansvariga ministrarna ett gemensamt möte i juli i år. I det löpande arbetet har det varit en lång rad möten, bl.a. på expertnivå om olika frågor.

Sysselsättning och ekonomisk tillväxt har hög prioritet. En gemensam nordisk plattform utarbetades som bidrag till det europeiska tillväxtinitiativet inför det gemensamma mötet med EG:s och EFTA:s ekonomi- och finans-

ministrar i april 1993. Vidare diskussioner kommer att föras vid ett möte mellan de nordiska statsministrarna och finansministrarna i november.

En annan fråga som prioriterats är att utreda förutsättningarna för ett nordiskt TV-samarbete via satellit. Uppdrag har givits till cheferna för de nationella TV-företagen att komma med förslag.

För en vecka sedan presenterade de nordiska TV-företagen, med undantag av Danmarks Radio, ett förslag om att vid sidan av de existerande mark-sända kanalerna gå ut i en gemensam satellitsänd TV-kanal över Norden. Statsministrarna kommer att diskutera saken vid sitt möte i november.

Även vid sidan av övervägandena om en nordisk TV-kanal bör det nordiska samarbetet på TV-området kunna stärkas. Det gäller bl.a. möjligheterna till grannlandstittande och spridning av filmer som produceras via den nordiska film- och TV-fonden.

Möjligheten att avlägsna kvarstående hinder för personers resor, uppehåll och arbete över gränserna i de nordiska länderna utreds för närvarande. Ministerrådet har för denna uppgift engagerat förre industriministern Nils G. Åsling.

Låt mig slutligen nämna att arbetet med en gemensam nordisk marknad för högre utbildning och forskning fortskrider. Utbildningsministrarna fattade ett principbeslut i juni, och ambitionen är att ett avtal skall vara klart i november. Det innebär att studenter från och med höstterminen 1994 skall kunna välja mellan universitet och högskolor i hela Norden på samma villkor. När det kommer till högre utbildning och forskning skall våra länder således bli en gemensam marknad. Tack, herr talman!

Anf. 40 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Jag vill tacka nordiska samordningsministern för informationen. Som vi nu har fått höra har vi i Norden kommit längre utan någon som helst överstatlighet än vad EG har gjort i många samordningsfrågor när det gäller utbyte, gemensam arbetsmarknad osv.

Jag skulle vilja ställa en fråga i ett ämne som rör det nordiska samarbetet. Det gäller en naturgasledning. Norge måste göra en ny naturgasledning, antingen till kontinenten eller tvärs över Sverige så att Finland skulle kunna fylla på sin naturgas från två håll; de får naturgas österifrån, men skulle behöva fylla på även från väster. Det finns ett intresse även från de baltiska länderna att kunna koppla på en naturgasledning.

Många av kärnkraftsaggregaten står nu stilla. I stället för att satsa miljarder på dem och för att kunna avstå från kärnkraften, oljan och kolet förmödar jag att – utöver de förnybara energikällorna – naturgas är en nödvändig övergångslösning. Rörsystemet kan ju sedan också användas för gas som är producerad på förnybart sätt.

Min fråga är: Vill nordiska samordnings- och miljöministern arbeta för att Norge får betala och dra en ledning genom Sverige? Jag tycker att det borde vara ett självklart nordiskt samarbetsprojekt.

Anf. 41 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Det är riktigt att frågan har en viss aktualitet. Genom det beslut som den finska riksdagen fattade för inte så länge sedan med röstsiff-

rorna 107–90, om att avvisa byggandet av en femte reaktor, skapades naturligtvis en ny situation. Finland behöver ett ytterligare tillskott av energi. Som Birgitta Hambraeus nämnde har Norge avsättningsmöjligheter av naturgas och står inför ett val i den frågan.

Nästa fråga är då naturligtvis om det finns fler intressenter, Sverige t.ex. eller de baltiska staterna. När det gäller de baltiska staterna har de tre presidenterna kommit överens om att aktivera sig gemensamt i förhållande till de nordiska länderna. Man har bl.a. tillskrivit den svenske statsministern i frågan. Det finns ett intresse hos de baltiska staterna att frigöra sig från den energistruktur som man är bunden till från den gamla sovjetiska tiden.

Som nordisk samarbetsminister anser jag självfallet att Sverige inte får vara något hinder på vägen i det nordiska samarbetet. Samtidigt har vi i Sverige en energisituation som innebär stora överskott, utom i krissituationer när sju kärnkraftsreaktorer ställs av. Det skulle inte kunna ske utan inverkan på den svenska energiförsörjningen om vi hade en bristsituation; men vi har en överskottssituation.

Sverige har då att bedöma frågan ur nordisk samarbetssynpunkt. Det är den ena delen av det hela. Det är inte rimligt att Sverige är ett hinder på vägen för ett vidare samarbete, som innefattar Norge, Sverige och Finland samt de tre baltiska staterna. Jag har vid upprepade tillfällen tagit upp frågan i miljöministerkretsen. Vi har gjort ett gemensamt uttalande, i samband med ett möte i september, med inriktningen att vi bör aktivera oss på det här området.

Nu återstår naturligtvis att göra en del av de inhemska bedömningarna. Där finns en del problem. Det finns ingen motpart, dvs. en köpare, som har visat tydligt intresse. Det är på den punkten det brister.

Det som är intressant är en sträckning av en ledning som inte motverkar en satsning på bioenergi, och som kan medverka till att försörja vissa delar av landet som tidigare visat intresse för naturgas, exempelvis Stockholmsregionen, Mälardalen och eventuellt Gävleområdet.

Anf. 42 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Om jag är rätt underrättad skulle Norge stå för alla kostnaderna för att dra ledningen till Gävle och över mitt eget län, som har tung industri – där man nu arbetar med kol och olja – som skulle kunna ha viss avsättning av naturgas. Finland skulle betala ledningen under sjön.

Stockholm Energi, som miljöministern nämnde, gick för några månader sedan ut med en stor affischkampanj där man sade att naturgasen kommer. Där finns alldeles uppenbart ett intresse för att köpa. Med tanke på att vår kärnkraftspark nu åldras står vi inför valet om vi skall tillåta statliga Vattenfall att investera miljarder i denna teknik, eller om vi skall utnyttja möjligheten att snabbt bli av med all kärnkraft och gå in för en betydligt bättre övergångslösning till det hela kretsloppssamhället.

Anf. 43 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Det är kanske viktigt att säga att detta inte är någon totallösning. Men om Sverige skulle introducera naturgas i ökad utsträckning inne-

Prot. 1993/94:12
21 oktober 1993

*Information från
regeringen*

bär det naturligtvis att man får fler ben att stå på i det svenska energiförsörjningssystemet. Det gör det mindre sårbart.

Det rör sig om i storleksordningen 1,5 gigakubikmeter. Det är alltså inte några stora mängder, utan drygt något tiotal terawattimmar, dvs. motsvarande drygt två reaktorer. Egentligen skall man inte ställa dessa båda företeelser mot varandra. Det viktiga är vilken vilja som finns att ställa upp med investeringskapital för att dra en ledning över svenskt territorium. Något officiellt erbjudande att finansiera detta finns inte. Det är naturligtvis en avgörande fråga. Dessutom måste det finnas en avsättning som är tillräckligt stor för att ledningen skall löna sig på sikt. Det är det som vi i det nordiska ministerrådet vill ha klarhet i. Därför har jag svarat relativt positivt och sagt att man naturligtvis bör undersöka dessa möjligheter och diskutera frågan så att man kommer till ett ställningstagande.

Anf. 44 NILS T SVENSSON (s):

Herr talman! Jag vill gärna instämma i den nordiske samarbetsministerns uttalande om det nordiska samarbetets betydelse och betydelsen av att vi kan utveckla det nordiska samarbetet i ljuset av dels den utveckling som nu sker i Europa, dels de nordiska ländernas intresse av att komma närmare EG.

Ministern talade om de begränsade resurser som finns och om den prövning av olika insatser som man vill göra. Han sade att man har bestämt sig för att prioritera sju områden. Jag har ingen invändning att göra mot ett sådant resonemang.

Min fråga syftade närmast till att vinna klarhet om anslaget. Ministern säger att det skall vara reellt oförändrade anslag, en reellt oförändrad budget. Det betyder, såvitt jag förstår, att det när vi i nästa års budget skall hantera anslaget till det nordiska samarbetet inte blir fråga om några nedskärningar. Min fråga blir då: Är detta korrekt uppfattat?

Anf. 45 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Ja, det är korrekt uppfattat. Jag har inte föreslagit några nedskärningar i det här anslaget. Däremot är det klart att det kommer att bli förändringar i siffrorna. Det måste nämligen ske en uppräknings mot penningvärdet.

Sedan finns det en fråga till, och där vet vi inte exakt hur det blir förrän vid en senare tidpunkt när man avstämmer detta anslag. Frågan är: Hur mycket har den svenska kronan på grund av deprecieringen försvagats i förhållande till den danska kronan? Det är bara att räkna ut det. Det som jag nu har sagt är bara ett förtydligande av mitt svar. Reellt oförändrade anslag har man alltså bestämt.

Anf. 46 NILS T SVENSSON (s):

Herr talman! Det är ett bra besked. Det pågår ju nu i alla sammanhang en diskussion om anslagen för olika ändamål nästa år. Beskedet här är alltså bra.

Men såvitt jag förstår har det funnits åtminstone tankar på att även på

detta område göra nedskärningar i fråga om anslagen. Nu har vi dock fått bekräftat att så inte blir fallet.

Prot. 1993/94:12
21 oktober 1993

Anf. 47 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Det kan förekomma missförstånd i den här diskussionen. Därför är det viktigt att nämna att det har ställts mycket hårda rationaliseringskrav på den administrativa delen av det nordiska samarbetet. Det rör sig om 20 % beträffande rationaliseringskraven t.ex. vid Ministerrådets sekretariat i Köpenhamn. Det kan vara sådana uppgifter som har förekommit i debatten.

Det handlar alltså, som jag nämnde i mitt huvudanförande, om en omfördelning för att höja nivån beträffande kultur, utbildning och forskning. Då måste nästan alla andra sektorer spara. Miljön däremot har varit ett fredat område som skall vara reellt oförändrat.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Information från
regeringen*

6 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositionerna

1993/94:60 Godkännande av en överenskommelse mellan Sverige och Ryssland om ömsesidigt bistånd i tullfrågor

1993/94:67 Ändringar i lagen om anställningsskydd och i lagen om medbestämmande i arbetslivet

Motionerna

med anledning av prop. 1993/94:3 Villkoren för vegetabilieproduktionen efter budgetåret 1993/94

1993/94:Jo1 av Margareta Winberg m.fl. (s)

1993/94:Jo2 av Rose-Marie Frebran och Ulf Björklund (kds)

1993/94:Jo3 av Harry Staaf och Kenneth Lantz (kds)

1993/94:Jo4 av Stina Gustavsson och Marianne Jönsson (c)

1993/94:Jo5 av Christer Windén m.fl. (nyd)

med anledning av prop. 1993/94:4 Familjerådgivning

1993/94:So7 av Åke Carnerö (kds)

1993/94:So8 av Alwa Wennerlund (kds)

1993/94:So9 av Lena Öhrsvik (s)

1993/94:So10 av Eva Zetterberg m.fl. (v)

1993/94:So11 av Sylvia Lindgren m.fl. (s)

1993/94:So12 av Rune Backlund (c)

1993/94:So13 av Maud Björnemalm m.fl. (s)

med anledning av prop. 1993/94:5 Kommunala bostadstillägg till folkpension år 1994

1993/94:Sf1 av Berith Eriksson m.fl. (v)

med anledning av prop. 1993/94:8 Höjd garanterad ränta 1994-1996 för hus
med statliga bostadssubventioner enligt äldre bestämmelser

1993/94:Bo1 av Ivar Franzén (c)

1993/94:Bo2 av Jan Andersson (s)

1993/94:Bo3 av Oskar Lindkvist m.fl. (s)

1993/94:Bo4 av Lars Werner m.fl. (v)

med anledning av prop. 1993/94:11 Utvidgad lagreglering på barnomsorgs-
området, m.m.

1993/94:So14 av Bo Holmberg m.fl. (s)

1993/94:So15 av Eva Zetterberg m.fl. (v)

1993/94:So16 av Ian Wachtmeister m.fl. (nyd)

1993/94:So17 av Roland Larsson (c)

med anledning av prop. 1993/94:14 Fortsatt giltighet av 1952 års lag

1993/94:Ju1 av Berith Eriksson m.fl. (v)

1993/94:Ju2 av Hans Göran Franck (s)

med anledning av prop. 1993/94:47 Avskaffande av ekonomiska sanktioner
mot Sydafrika

1993/94:U1 av Simon Liliedahl och Lars Moquist (nyd)

med anledning av förs. 1993/94:RR2 Riksdagens revisorers förslag angående
polisen

1993/94:Ju3 av Lars-Erik Lövdén m.fl. (s)

1993/94:Ju4 av Fanny Rizell (kds)

1993/94:Ju5 av Ingbritt Irhammar och Sven-Olof Petersson (c)

1993/94:Ju6 av Karl Gustaf Sjödin (nyd)

7 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 20 oktober

1993/94:32 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till kommunikationsministern om
taxinäringen:

Riksdagen har för en tid sedan, med i huvudsak instämmande av företrä-
dare för taxinäringen, beslutat att taxi skall avregleras. Det har nu genom-
förts. Dock, och det vet dess värre många allt för väl, har denna decentralise-
ring medfört stora problem!

Riksdagsledamöter i allmänhet, och ledamöter av riksdagens trafikutskott
i synnerhet, blir ofta "vittnen" till, via brev, telefonsamtal och egna upplevel-
ser, hur avregleringen missbrukas i framför allt större städer. Att avregle-
ringen av taxi var nödvändig är ej ifrågasatt. Samtidigt är det givetvis så att
seriösa taxiföretag inte skall behöva gå under på grund av att oseriösa intres-

senter genom sitt agerande skapar ett misstroende mot hela branschens verksamhet bland allmänheten.

Prot. 1993/94:12
21 oktober 1993

Dessutom är det angeläget att de åtgärder som vidtas för att komma till rätta med avarterna inom taxi inte i onödan drabbar landsbygdstaxi.

Vilka åtgärder kan övervägas för att förhindra och stoppa avarterna som uppstått till följd av avregleringen av taxinäringen?

Vilka åtgärder är statsrådet beredd medverka till för att oseriös taxiverksamhet i storstäderna inte skall drabba landsbygdens taxi och dess förmåga att upprätthålla en god service?

1993/94:33 av *Eva Zetterberg* (v) till justitieministern om våld mot homosexuella:

Det förekommer ideologiskt grundat våld mot homosexuella. Detta tar sig uttryck i fördomar och psykisk mobbning, men det handlar också i ökande utsträckning om gatuvåld och attentat. Enligt Stockholmspolisen är homosexuella män den enskilda grupp som löper störst risk att bli utsatt för gatuvåld. Bland de attentat som begåtts kan nämnas nazistiskt inspirerade ungdomars macheteöverfall riktat mot medlemmarna i RFSL:s lokaler i Växjö och bomben mot RFSL:s lokaler i Stockholm. Till denna kategori hör även mordet på homosexuella män i Göteborg.

Det är samma socialpsykologiska mekanismer som utlöses vid den här typen av brott som vid våld mot invandrare. Det är mycket ofta personer som kunnat härledas till nazistiska grupper som begått grova våldsbrott mot invandrare och homosexuella.

Regeringen har meddelat att den kommer med ett lagförslag om att rasistiskt grundat våld skall anses som en försvårande omständighet när straffet skall utmätas. Detta skulle ge en markering om att planerat, riktat och ideologiskt grundat våld är helt oacceptabelt.

Jag anser att det vore lika rimligt att brott som utförs i hat mot homosexuella tas in som försvårande omständighet i brottsbalken. Kopplingen mellan rasism och homofobi skulle ligga i linje med brottsbalkens diskrimineringsförbud och finnas i samma paragraf. Detta är ingen ny tanke, utan det föreslogs redan i utredningen av de homosexuellas situation (SOU 1984:63). Då fattades inget beslut, men vid utskottsbehandlingen (betänkande 1986/87:SoU31) av följdpropositionen ansågs det självklart att regeringen skyndsamt skulle vidta åtgärder för att följa utvecklingen och återkomma till riksdagen med lagförslag om det mot homosexuella framkom något som kunde liknas vid hets mot folkgrupp.

Nu framstår det klart att det förekommer hets mot homosexuella. Bl.a. har nazistiska grupper i Göteborg spridit skrifter med titeln "Siege – för ökat våld mot homosexuella". Det finns alltså tillräcklig anledning för regeringen att komma med ett lagförslag till riksdagen.

Jag vill med anledning av ovanstående fråga justitieministern:

1. Vilka åtgärder kommer regeringen vidta för att kartlägga våldet mot homosexuella?

2. Kommer regeringen i den kommande propositionen, som skall ge högre

straffvärde för brott med rasistiska inslag, även inkludera hat mot homosexuella?

3. Kommer regeringen ta initiativ till att hetsförbudet i brottsbalken och tryckfrihetsförordningen utvidgas till att också omfatta hets mot homosexuella enligt riksdagens beslut 1987?

den 21 oktober

1993/94:34 av *Margareta Viklund* (kds) till socialministern om barnens situation:

I en nyligen publicerad rapport från Unicef, "The progress of nations", jämförs 127 länder. Enligt rapporten är Sverige ledande bland världens länder när det gäller barns överlevnad och utbildning. Likaså framhålls Sverige som det säkraste landet för barn. Detta kan inte tolkas på annat sätt än att Sverige genom ett målmedvetet arbete med att bygga upp en barn- och familjepolitik och ett familjestödssystem, som saknar motstycke i världen, lyckats förändra ett land som för relativt kort tid sedan var såväl efterblivet som fattigt till att bli ett föredöme för världen i övrigt. I det arbetet har samtliga politiska partier varit engagerade.

Lågkonjunktur och omstruktureringar i samhället har under de senaste åren inneburit stor arbetslöshet och neddragningar av service i form av bl.a. barnomsorg. Barngrupperna per personal har blivit större. Fritidsverksamheten har skurits ner. I och med hushållsreformens införande är också barnhälsovårdens och mödrahälsovårdens framtid osäker.

Många föräldrar känner i dag stor oro inför framtiden och upplever sig också vara svikna av samhället. Många barn far illa av lågkonjunkturrens konsekvenser. Många barn och unga har blivit symtombärare av sina föräldrars, familjers, problem.

Det har visat sig att den psykiska barna- och ungdomsvården fått en markant ökad efterfrågan av sina tjänster. Verksamheten har under senaste året ökat med mer än 30 % i Stockholm och 40 % i Göteborg. Liknande tendenser visar sig också i övriga landet.

Trots många goda föresatser och fin statistik finns många barn i Sverige som far illa. De utnyttjas sexuellt av närstående vuxna, de lever i själslig och kroppslig vanvård, de misshandlas dagligen, en del till döds. Olika former av barnmisshandel kan förekomma samtidigt.

Trots den dolda brottsligheten ökade mellan åren 1987 och 1988 antalet polisanmälda våldtäkter och grova våldtäkter mot barn under 15 år med 80 %. Offren var både flickor och pojkar. 90-95 % av förövarna var en person som barnet kände väl.

En grupp misshandlade barn som statistikerna inte räknar är de hemlösa och övergivna barnen i storstäderna. Det är barn, 12-18 år, som oregelbundet eller inte alls har kontakt med sin familj eller vårdnadshavare. De deltar sällan eller endast i vissa fall i skolans undervisning eller har något arbete. De tillbringar huvuddelen av sin tid på gatan eller i tillfälliga inkvarteringar.

Ju grovmaskigare det sociala nätet blir, desto svårare blir det att fånga upp barn och unga som far illa.

Under 1980-talet lyftes genom olika vetenskapliga undersökningar den nygamla kunskapen åter upp i ljuset att en gravid kvinnas alkoholkonsumtion kan ge det väntade barnet skador. Olika undersökningar har också visat att barn till missbrukande föräldrar har svårt att fungera i sociala sammanhang. De har bl.a. på grund av koncentrationssvårigheter svårt att tillgodogöra sig skolundervisning. Många blir också utslagna senare i livet. Samverkansprojekt mellan mödra- och barnhälsovård och socialtjänst har visat att det går att komma åt dessa problem.

De flesta föräldrar har ambitionen att vara goda föräldrar och är det också. Trots detta har många föräldrar genom brist på socialt nätverk behov av utbyte av erfarenheter och kunskaper med andra föräldrar. Här fyller föräldrautbildningen och den öppna förskolan en stor funktion. Trots att medvetenheten om föräldrautbildningens betydelse är stor, minskar antalet föräldrar som deltar i utbildningen.

Ett annat orostecken är att anningen på vissa håll där tidig hemgång vid förlossning tillämpas har minskat.

I vårt land finns många flyktingar från Bosnien-Hercegovina och andra länder i det forna Jugoslavien. Många av dessa flyktingar har gjort ohyggliga upplevelser. Vi vet inte hur många av dem som blivit utsatta för systematiska våldtäkter. De behöver stöd och hjälp.

Barn tillhör en svag grupp i samhället. De har få eller inga möjligheter att själva hävda sina intressen och att påverka sin situation. De är ofta helt beroende av närstående vuxna. Barn har trots sin hjälplöshet samma inneboende värdighet och värde som övriga medlemmar i samhället och samma okränkbara rättigheter. Sverige har genom att ställa sig bakom FN:s barnkonvention också accepterat att för barnen använda det "yttersta av sina tillgängliga resurser", artikel 4.

Jag vill med hänvisning till ovanstående fråga socialministern:

1. Är socialministern beredd att verka för att nedskärningarna av det familjestöd som bl.a. barnomsorg, mödra- och barnhälsovård, psykisk barn- och ungdomsvård samt fritidsverksamhet står för stoppas?

2. Är socialministern beredd att verka för att föräldrautbildningen inom mödra- och barnhälsovården får en renässans och ökad status?

3. På vilket sätt ämnar regeringen visa att Sverige är berett att prioritera barnen, och med barnkonventionens ordalydelse ge det yttersta av sina resurser?

8 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställdes

den 20 oktober

1993/94:78 av Lars-Erik Lövdén (s) till justitieministern om Polisens organisation m.m.:

Polisväsendet är för närvarande föremål för en rad utredningar. Länssty-

relserna genomför en översyn av hur man skall kunna effektivisera Polisens verksamhet. Riksdagens revisorer har genomfört en granskning och också lagt förslag till förändringar av verksamheten. Den centrala polisorganisationen har utretts av Rikspolisstyrelsen. En särskild utredare har på regeringens uppdrag lagt förslag om långtgående förändringar av den centrala polisorganisationen, bl.a. innefattande en förändrad ställning för säkerhetspolisens – förändringar som det finns anledning att starkt ifrågasätta.

Det finns i Sverige en långvarig tradition att frågor om polisväsendets organisation och verksamhet och säkerhetspolisens ställning skall avgöras i bred politisk enighet. Denna tradition är av stort värde för att medborgarna skall ha förtroende för dessa viktiga samhällsinstitutioner.

Jag vill ställa följande fråga till justitieministern:

Är regeringen beredd att tillsätta en parlamentarisk beredning med uppdrag att göra en översyn av polisväsendets organisation och verksamhet?

1993/94:79 av *Göthe Knutson* (m) till näringsministern om elkraftsförsörjningen:

Nyhetsrapporteringen om sju svenska kärnkraftsaggregat som är under reparation inger viss oro för risken av brist på elkraft. Det vore angeläget att svenska folket får en faktaredovisning av både nuläget och situationen på elenergiområdet på litet längre sikt.

Vilka åtgärder avser näringsministern att vidta i syfte att säkra vårt lands långsiktiga elkraftsförsörjning?

9 § Kammarerna åtskildes kl. 15.24.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 5 § anf. 39 (delvis) och av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Torsdagen den 21 oktober

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om ny ersättare för statsråd	1
3 § Hänvisning av ärende till utskott	1
4 § Muntliga frågor till regeringen	1
Talmannen	
<i>Stödet till Sydafrika</i>	1
Hans Göran Franck (s)	
Statsminister Carl Bildt (m)	
<i>Skriften Förnyelsen av Sverige</i>	2
Jan Bergqvist (s)	
Statsminister Carl Bildt (m)	
<i>Beskattningen av aktier och pensionssparande</i>	3
Carl Fredrik Graf (m)	
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
<i>Kärnkraftsavgiften</i>	4
Roland Lében (kds)	
Miljöminister Olof Johansson (c)	
<i>Renslakterierna</i>	5
Stina Eliasson (c)	
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
<i>Utvisningen av ryska judar</i>	5
Georg Andersson (s)	
Statsrådet Alf Svensson (kds)	
<i>Försäljningen av statlig egendom</i>	6
Dan Eriksson i Stockholm (nyd)	
Statsminister Carl Bildt (m)	
<i>Tjänstebilsbeskattningen</i>	7
Lennart Fremling (fp)	
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
<i>Årets nobelpristagare i ekonomi</i>	7
Widar Andersson (s)	
Statsminister Carl Bildt (m)	
<i>Banktillsynen</i>	9
Bengt Dalström (nyd)	
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
<i>Öresundsbron</i>	9
Nils T Svensson (s)	
Statsminister Carl Bildt (m)	
<i>Fastighetsbeskattningen</i>	10
Karin Starrin (c)	
Statsrådet Bo Lundgren (m)	

<i>Skogsavverkningen på Njakafjäll</i>	10
Inge Carlsson (s)	
Miljöminister Olof Johansson (c)	
<i>Roma sockerbruk</i>	11
Birgitta Hambræus (c)	
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
5 § Information från regeringen om aktuella nordiska samarbetsfrågor	12
Miljöminister Olof Johansson (c)	
Birgitta Hambræus (c)	
Nils T Svensson (s)	
6 § Bordläggning	17
7 § Anmälan om interpellationer	
1993/94:32 av Sten Andersson i Malmö (m) om taxinäringen	18
1993/94:33 av Eva Zetterberg (v) om våld mot homosexuella	19
1993/94:34 av Margareta Viklund (kds) om barnens situation	20
8 § Anmälan om frågor	
1993/94:78 av Lars-Erik Lövdén (s) om Polisens organisation	
m.m.	21
1993/94:79 av Göthe Knutson (m) om elkraftsförsörjningen	22